

AKTUALNE PROBLEMY I PERSPEKTYWY PRAWA KARNEGO

redakcja naukowa

Marek Mozgawa, Piotr Poniatoski, Krzysztof Wala

Dominika Bek, Janina Błachut, Paweł Daniluk, Ryszard Dębski, Lech Gardocki
Jacek Giezek, Anna Jaworska-Wieloch, Piotr Kardas, Krzysztof Krajewski
Marek Kulik, Jerzy Lachowski, Katarzyna Laskowska, Agnieszka Liszewska
Jarosław Majewski, Mirosława Melezini, Marek Mozgawa, Piotr Poniatoski
Andrzej Sakowicz, Olga Sitarz, Ryszard A. Stefański, Renata Szczepanik
Krzysztof Wala, Włodzimierz Wróbel, Wojciech Zalewski, Robert Zawłocki

---

AKTUALNE PROBLEMY I PERSPEKTYWY PRAWA KARNEGO

redakcja naukowa

Marek Mozgawa, Piotr Poniatowski, Krzysztof Wala

Dominika Bek, Janina Błachut, Paweł Daniluk, Ryszard Dębski, Lech Gardocki
Jacek Giezek, Anna Jaworska-Wieloch, Piotr Kardas, Krzysztof Krajewski
Marek Kulik, Jerzy Lachowski, Katarzyna Laskowska, Agnieszka Liszewska
Jarosław Majewski, Mirosława Melezini, Marek Mozgawa, Piotr Poniatowski
Andrzej Sakowicz, Olga Sitarz, Ryszard A. Stefański, Renata Szczepanik
Krzysztof Wala, Włodzimierz Wróbel, Wojciech Zalewski, Robert Zawłocki

---

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

SERIA **MONOGRAFIE**

Stan prawny na 1 kwietnia 2022 r.

Recenzent
Prof. dr hab. Leszek Wilk

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Paulina Ambroży

Opracowanie redakcyjne
Agnieszka Witczak

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni[♥]

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-335-2
ISSN 1897-4392

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Wstęp	9
<i>Włodzimierz Wróbel</i>	
Prawo karne a standardy konstytucyjne	13
<i>Jacek Giezek</i>	
W poszukiwaniu podstaw odpowiedzialności we współczesnym prawie karnym oraz możliwości ich naukowego uzasadnienia	24
<i>Piotr Kardas</i>	
Współczesne koncepcje ujmowania podstaw odpowiedzialności karnej oraz ich wpływ na stanowienie i stosowanie prawa	49
<i>Lech Gardocki</i>	
Ocena możliwych kierunków zmian prawa karnego z punktu widzenia teorii kryminalizacji	71
<i>Ryszard Dębski</i>	
O zasadności zamieszczenia w Kodeksie karnym ogólnego przepisu nawiązującego do nauki o obiektywnym przypisaniu skutku	79
<i>Jarosław Majewski</i>	
Czy należy skorygować dotychczasową granicę między umyślnością a nieumyślnością?	116
<i>Agnieszka Liszewska</i>	
Charakterystyka normatywna form stadialnych przestępstwa	133

<i>Jerzy Lachowski</i> Regulacja błędu w Kodeksie karnym z 1997 r. – wybrane zagadnienia	148
<i>Mirosława Melezini</i> Proponowane zmiany w regulacji kar	164
<i>Ryszard A. Stefański</i> Przyszłość środków karnych	189
<i>Paweł Daniluk</i> Konstytucyjny standard swobody orzeczniczej sądu a obligatoryjne środki reakcji karnej	217
<i>Andrzej Sakowicz</i> Kontrowersje związane z orzekaniem środka karnego w postaci zakazu zbliżania się do określonych osób	247
<i>Olga Sitarz, Dominika Bek, Anna Jaworska-Wieloch</i> Ograniczenia prawa do samostanowienia osoby pokrzywdzonej. Rozważania na tle wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 15.09.2011 r. (C-483/09)	271
<i>Marek Mozgawa, Marek Kulik, Piotr Poniatowski, Krzysztof Wala</i> Stan regulacji części szczególnej Kodeksu karnego	295
<i>Janina Błachut, Krzysztof Krajewski</i> Przestępczość w Polsce w latach 2011–2020	379
<i>Katarzyna Laskowska</i> Przestępczość przeciwko życiu w Polsce w latach 1999–2018. Reakcja prawa oraz organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości	401
<i>Robert Zawłocki</i> Funkcjonowanie systemu kar w teorii i praktyce	423
<i>Renata Szczepanik</i> Kariery instytucjonalne recydywistów	439
<i>Wojciech Zalewski</i> Kontrolologia – przyszłość prawa karnego i kryminologii?	455

Wstęp

Prawo karne jako ten dział prawa, który operuje najsilniejszą formą represji, jaką państwo może zastosować względem człowieka, jest swego rodzaju probierzem stopnia demokratyzacji systemu prawnego. Jego prawidłowy kształt, stabilność oraz przejrzystość mają nieocenione znaczenie w kontekście realizacji funkcji, jakie winno ono pełnić. Adekwatność rozwiązań karnoprawnych oznacza w tym kontekście konieczność uwzględniania zmian zachodzących w otaczającej nas rzeczywistości, w tym między innymi tych o charakterze społecznym, gospodarczym czy geopolitycznym. Istotną kwestią jest także rozwój technologiczny i związane z tym niekiedy przejawy nowych form społecznie szkodliwych zachowań człowieka wymagających niekiedy ingerencji represyjnej. Na przeciwnym biegunie leży stabilność systemu karnego, rozumiana jako względna stałość unormowań karnoprawnych oraz ich przewidywalność. Połączenie tych sfer (adekwatności i stabilności) bez wątplenia nie jest rzeczą łatwą, stąd też proces legislacyjny dotyczący unormowań karnoprawnych powinien być prowadzony w sposób roztropny, z uwzględnieniem przede wszystkim kwestii merytorycznych. To zaś związane powinno być z prowadzeniem szeroko zakrojonych konsultacji społecznych, w tym w głównej mierze z wsłuchiowaniem się w głos opinii wyrażanych przez specjalistów zajmujących się materią, której dotyczyć ma proponowane rozwiązanie karnoprawne. Mowa w tym miejscu nie tylko o praktykach czy przedstawicielach doktryny prawa karnego, ale też o specjalistach z innych dziedzin (m.in. medycyny, psychologii czy też socjologii). Wspomniane wsłuchiwanie się to nie tylko formalne zasięgnięcie opinii, ale także faktyczne wzięcie pod uwagę argumentów przedstawianych przez poszczególnych opiniodawców. Dopiero tak szeroka perspektywa daje pełen obraz rzeczywistości, na którą nakłada się ramy prawnokarne, z których przekroczeniem wiązać się może stosowność represji kryminalnej. Skoro bowiem, jak wspomniano, prawo karne dysponuje najbardziej dotkliwymi

formami reakcji państwa względem obywatela, to proces jego tworzenia wymaga szczególnej analizy, tak zjawiska, któremu chcemy przeciwdziałać, jak i potrzeb w tym zakresie oraz form, jakie byłyby adekwatne w danym przypadku. Na to wszystko należy nałożyć dodatkowo potrzebę przejrzystości karnoprawnych konstrukcji normatywnych. Kwestia ta ma fundamentalne znaczenie z punktu widzenia wymogów konstytucyjnych, choć należy zdawać sobie sprawę z tego, że nie zawsze udaje się ją zrealizować w stopniu, w jakim oczekiwaliby tego znawcy prawa karnego. Niemniej dążyć należy do maksymalizacji określoności rozwiązań karnoprawnych, czemu sprzyjać winien prawidłowo prowadzony proces legislacyjny.

Niestety rzeczywistość okazuje się często daleko odbiegająca od ideału. Wprowadzone dotychczas zmiany legislacyjne sprawiły, że aktualna treść Kodeksu karnego w znacznej mierze różni się od jej pierwotnego kształtu. Nie chodzi jednak tylko o samą ich liczbę czy zakres, choć i to prowadzi do swoistego zaburzenia struktury tego aktu prawnego. Wiele zmian okazuje się być po prostu nietrafionych lub niekiedy wprost błędnych. Niektóre korekty ustawowe zostają wdrożone z pominięciem spojrzenia systemowego, co prowadzi do występowania nielogicznych konstrukcji prawnych (np. brak możliwości obustrzenia górnej granicy kary pozbawienia wolności w przypadku zbrodni w sytuacji, gdy kara ta przy nadzwyczajnym obustrzeniu może być obecnie wymierzona do 20 lat). Zmiany często niestety zdają się być także pokłosiem populizmu penalnego, czego doskonałym przykładem jest tendencja do zwiększania zagrożenia karnego w przypadku poszczególnych typów przestępstw, jak i do zaostrzania zakresu odpowiedzialności karnej poprzez modyfikację przepisów części ogólnej Kodeksu karnego. Wszystko to sprawia, że wiele dotychczasowych (a także na ten moment planowanych) nowelizacji Kodeksu karnego spotkało się ze słowami krytyki ze strony doktryny. Powyższa refleksja nie oznacza oczywiście, że wszystkie dotychczasowe korekty legislacyjne były wadliwe, są bowiem też takie, które uznać należy za trafne. Niemniej zdają się przeważać, szczególnie w ostatnim czasie, te, które prowadzą do zdeformowania Kodeksu karnego.

Obowiązujący Kodeks karny wszedł w życie niemalże 25 lat temu. Tak długi czas, biorąc pod uwagę dynamikę życia społecznego, nakazuje postawić pytanie: na ile jest on adekwatny do rzeczywistości, w której funkcjonuje? Jest oczywiste, na co zwrócono już wcześniej uwagę, że podlegał on wielu

nowelizacjom, a tym samym jego pierwotny kształt zdecydowanie różnił się od obecnego. Naturalne jest więc, że pojawia się pytanie o jego przyszłość oraz o to, na ile jest on w stanie podołać stawianym mu oczekiwaniom. Należy wręcz sprawę ująć szerzej i zastanowić się nad tym, jaka jest w ogóle przyszłość samego prawa karnego. Wspominana niejednokrotnie wcześniej dynamika życia społecznego, nowe technologie, nieprzewidywalne zdarzenia (w tym m.in. pandemia czy wojna w Ukrainie) czy ewoluujące formy zachowań człowieka (w tym tych o charakterze społecznie szkodliwym) sprawiają, że prawo karne musi reagować, aby wciąż należycie wypełniać swoje podstawowe funkcje. Na to oczywiście nakłada się rozwój nauki, w tym kryminologii, penologii, wiktymologii czy też innych nauk pokrewnych prawu karnemu, dążących do uadekwatniania sposobów przeciwdziałania nowym zjawiskom, czy też nowym formom zjawisk występujących wcześniej w innej postaci. Właściwa współpraca, uwzględnianie zdobyczy rozwoju nauki, prawidłowy proces legislacyjny są nieodzownymi elementami skuteczności systemu prawnokarnego względem ewolucji, jaka dotyka społeczeństwo. Oczywiście immanentną cechą tej skuteczności, swoistym warunkiem *sine qua non*, jest także prawidłowe działanie wymiaru sprawiedliwości. Jest to „system naczyń połączonych”, które tworząc jeden organizm, stojący na straży porządku prawnego w Polsce, muszą się wzajemnie uzupełniać, aby należycie funkcjonować.

Biorąc pod uwagę powyższe, jest to właściwy czas, aby zadać sobie fundamentalne pytanie: Dokąd zmierza prawo karne? Próba odpowiedzi na to pytanie czy choćby naszkicowanie pewnych tendencji, czy kierunków w tym zakresie, wymaga spojrzenia wieloaspektowego. Stąd też na całość opracowania składają się spojrzenia zarówno dogmatyczne, kryminologiczne, jak i praktyczne, których konglomerat ma na celu próbę odnalezienia odpowiedniej dla prawa karnego ścieżki rozwoju.

Prof. dr hab. Marek Mozgawa

Dr Krzysztof Wala

Dr Piotr Poniatowski

Włodzimierz Wróbel

PRAWO KARNE A STANDARDY KONSTITUCYJNE

I. Tematem I panelu tegorocznego Zjazdu Katedr Prawa Karnego i Kryminologii jest ocena ogólnego stanu prawa karnego. Może być ona dokonywana z różnych punktów widzenia, biorąc także pod uwagę różne kryteria. Odniesienie obowiązującego prawa karnego do standardów konstytucyjnych kryje w sobie dwa zagadnienia: a) jaka jest aktualna treść tych standardów i czy ulegają one modyfikacji; b) jak wygląda realizacja owych standardów we współczesnym polskim prawie karnym.

W monografii Przemysława Cychosza¹, chyba najpełniejszym opracowaniu orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego dotyczącego prawa karnego materialnego, w odniesieniu do tej dziedziny prawa wyodrębniono następujący zespół standardów:

- 1) zasadę sprawowania wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych przez sądy;
- 2) zasadę ustawowej wyłączności i dostatecznej określoności w stanowieniu norm prawa karnego;
- 3) zasadę *ne bis in idem*;
- 4) zasadę *lex severior poenali retro non agit* wraz z zasadą *lex mitior agit*;
- 5) konstytucyjne zasady indywidualnej odpowiedzialności: wymóg indywidualnej winy, odpowiedzialności za własny czyn, wymóg proporcjonalności i *ultima ratio* prawa karnego, wymóg społecznej naganności czynu poddanego sankcji karnej.

---

¹ P. Cychosz, *Konstytucyjny standard prawa karnego materialnego w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego*, Kraków 2017, s. 5 i n.

Standardy te były przedmiotem rozlicznych analiz w nauce prawa karnego i konstytucyjnego. Powszechnym obecnie paradygmatem nauki prawa karnego jest wykorzystywanie argumentacji z poziomu konstytucyjnego². Jest to w pełni uzasadnione – zasady konstytucyjne zdają się być stabilnym fundamentem wyznaczającym aksjologiczny horyzont i zespół gwarancyjnych zasad wyznaczających treść prawa karnego stanowionego na poziomie ustawowym. To przekonanie o stabilności standardu konstytucyjnego może być jednak mylące. Konstytucja RP stanowi bowiem pewną całość – realizacja zasad gwarancyjnych prawa karnego zakłada ich funkcjonowanie w określonym kontekście ustrojowym. Na przykład jeżeli za normę konstytucyjną przyjmuje się zasadę dostatecznej określoności kary grożącej za przestępstwo, to z uwagi na zastrzeżoną przez Konstytucję RP dla sądów kompetencję do wymierzania sprawiedliwości, co z kolei zakłada indywidualizację kary. Idea kar bezwzględnie oznaczonych zostaje uznana za sprzeczną z Konstytucją RP dlatego właśnie, że odbierałaby sądowi konstytucyjną władzę wymierzania sprawiedliwości w indywidualnej sprawie. Wszystko to jednak jest oparte na założeniu, że orzeczenie w sprawie karnej będzie wydawał organ spełniający cechy sądu konstytucyjnego.

2. Naukę prawa karnego odnosimy więc do określonego standardu konstytucyjnego, który w różnym stopniu realizowany jest w praktyce życia społecznego. W szczególności obecnie konieczne jest podkreślenie, że w istocie przy niezmienionym standardzie konstytucyjnym doszło do przekształcenia ustrojowego w Polsce w kierunku państwa autorytarnego. Władza wykonawcza i ustawodawcza została w ogromnym zakresie wyjęta spod kontroli prawa, a instytucje sprawujące tę kontrolę zostały zneutralizowane i podporządkowane politykom (Trybunał Konstytucyjny, prokuratura, Krajowa Rada Sądownictwa, I Prezes Sądu Najwyższego, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji)³. Poprzez zmiany ustawowe i tworzenie specyficznych w znacznym stopniu ograniczono efektywność kontroli sądowej oraz jej konstytucyjną legitymację.

---

² Por. np. J. Kulesza, *Problemy teorii kryminalizacji. Studium z zakresu prawa karnego i konstytucyjnego*, Łódź 2017.

³ Zob. W. Sadurski, *Polski kryzys konstytucyjny*, przeł. A.W. Wójcik, Łódź 2020.

Musi to wpływać na ocenę relacji, jaka zachodzi pomiędzy współczesnym prawem karnym a standardami konstytucyjnymi. Dokonując bowiem prokonstytucyjnej wykładni tego prawa, należy liczyć się z wrogą konstytucyjnie praktyką działania organów władzy wykonawczej⁴. Odpowiednio dotyczy to także braku respektowania przez te organy prawa unijnego i międzynarodowego, w szczególności zaś wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Warto w tym kontekście zadawać pytania o to, jak wyklądać prawo karne w warunkach faktycznie funkcjonującego państwa autorytarnego, tak by mimo wszystko w jak najpełniejszy sposób respektować wartości konstytucyjne. W takiej sytuacji nie można także przechodzić do porządku dziennego nad tym, że rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego, które w normalnych warunkach ustrojowych rozwijałyby i pogłębiały standardy konstytucyjne, obecnie nie mogą być traktowane w ten sam sposób, z uwagi na ich wadliwość i dekonstytucjonalizację samego tego organu⁵. Orzeczenia te z uwagi na ich uznawanie przez władze wykonawczą i ustawodawczą mogą pociągać za sobą praktyczne konsekwencje derogacyjne, ich wartość argumentacyjna w perspektywie rozważań dogmatycznych jest jednak pozbawiona autorytetu instytucjonalnego i obciążona uwikłaniem politycznym⁶.

Funkcjonowanie prawa karnego w otoczeniu normatywnym wrogim konstytucyjnej zasadzie państwa prawnego musi rzutować na interpretację zawartych w Konstytucji RP norm gwarancyjnych odnoszących się do tej gałęzi prawa. W szczególności sytuacja ta skłania do poszukiwania instrumentów przeciwdziałających naruszaniu zasad państwa prawa: poszerzaniu zakresu prokonstytucyjnego stosowania prawa, sądowej kontroli aktów wykonawczych do ustaw; wykorzystywaniu mechanizmów uadekwatniania abstrakcyjnych norm sankcjonujących w procesie wymierzania sprawiedliwości w indywidualnych sprawach.

---

⁴ O pojęciu wykładni wrogiej konstytucji zob. J. Zajadło, *Wykładnia wroga wobec konstytucji*, „Przegląd Konstytucyjny” 2018/1, s. 26 i n.

⁵ O pojęciu dekonstytucjonalizacji zob. W. Wróbel, *Skutki rozstrzygnięcia w sprawie K 3/21 w perspektywie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych*, EPS 2021/12, s. 20 i n.

⁶ Już teraz odwoływanie się do tych orzeczeń bywa opatrywane gwiazdką dla odróżnienia od orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego posiadającego konstytucyjną legitymację.

3. Niezależnie od zmian ustrojowych sposób rozumienia standardów konstytucyjnych podlega modyfikacjom z uwagi na rozwój technologiczny, transformacje zachodzące w przestrzeni kultury czy środowisku społecznym. Wydaje się, że aktualnie szczególnego znaczenia nabiera głębsze zrozumienie konstytucyjnego standardu dotyczącego pozbawienia wolności⁷. Kara pozbawienia wolności jest typową sankcją charakteryzującą prawo karne. Konstytucja RP traktuje pozbawienie wolności w sposób szczególny, przewidując wyjątkowe gwarancje w stosunku do osób, które wolności zostały pozbawione (art. 41 Konstytucji RP). Jednocześnie odróżnia się „pozbawienie wolności” od „ograniczenia wolności”. W dobie coraz bardziej wyrafinowanych sposobów kontrolowania aktywności ludzkiej pojawia się pytanie o to, kiedy określone środki przestają być już tylko „ograniczeniem” wolności, a stają się jej pozbawieniem, i w jakim aspekcie tej wolności. Powraca także pytanie o to, co należy do istoty pozbawienia wolności jako kary i w czym ma się wyrażać jej dolegliwość – czy chodzi wyłącznie o swobodę poruszania się, czy także o ograniczenia w zakresie innych wolności, w szczególności komunikowania i dostępu do informacji.

Zmiany technologiczne tworzą również nowe przestrzenie dla ekspresji człowieka i nowe sposoby korzystania z wolności. Redefiniuje to tradycyjne ujęcia prawa i wolności, w szczególności w aspekcie wolności słowa i prawa do informacji. Bardzo wiele aktywności człowieka przechodzi w przestrzeń cyfrową, rodząc fundamentalne pytania o to, czy funkcjonowanie w tej przestrzeni nie powinno być gwarantowane w płaszczyźnie konstytucyjnej. W perspektywie prawa karnego z kolei pojawiają się pytania, czy w związku z tym możliwe jest też tworzenie systemu cyberrepresji w postaci ograniczenia możliwości funkcjonowania w internecie jako alternatywy lub uzupełnienia dotychczasowego systemu kar i środków penalnych, i jakie standardy konstytucyjne taka cyberrepresja powinna spełniać.

Przemiany technologiczne i wpływ świata cyfrowego na funkcjonowanie społeczeństwa i ustroju demokratycznego stawiają nowe pytania o standard ochrony wolności słowa oraz możliwości sięgania do środków penalnych w przypadku manipulowania informacją, tworzenia fake newsów czy używania mowy nienawiści (hejtu). Czas pandemii ujawnił nieznane dotychczas na

---

⁷ T. Sroka, *Prewencyjne pozbawienie wolności*, Kraków 2021, s. 200 i n.

taką skalę zjawisko manipulacji opinią publiczną, stwarzającej bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia dużych grup społecznych. Głębokie podziały społeczne, uleganie koncepcjom spiskowym, odwrót od racjonalizmu stawia na porządku dziennym pytanie o aksjologię prawa karnego i funkcje, które prawo to powinno realizować.

Z kolei obserwacja praktyki stosowania prawa karnego prowadzi do wniosku, że mamy do czynienia ze strukturalnym problemem niewydolności systemu pociągania do odpowiedzialności karnej – zarówno na szczeblu organów ścigania, jak i na szczeblu sądów. I dzieje się tak pomimo znacznego i konsekwentnego spadku przestępczości w bardzo wielu obszarach. Wymiar sprawiedliwości po wielu latach od momentu popełnienia czynu zabronionego nie jest wymiarem sprawiedliwości, o którym mówi Konstytucja RP. Podobnie w przypadku praktyki stosowania tymczasowych aresztów, która nie ma nic wspólnego z wyjątkowością tego środka w płaszczyźnie konstytucyjnej. Musi to rodzić pytania o możliwość realizacji konstytucyjnego standardu prawa do sądu w sprawach karnych, a w szczególności o to, jaki jest dopuszczalny poziom rezygnacji z sądowego orzekania o odpowiedzialności karnej w perspektywie zasad gwarancyjnych prawa karnego oraz osiągania celów ochronnych sankcji karnej⁸. Dotyczy to nie tylko trybów konsensualnych, ale także wprowadzania mechanizmów przedsądowej rezygnacji z odpowiedzialności karnej na kształt uchylonego art. 59a Kodeksu karnego czy poszerzenia granic oportunistycznego zarównu w fazie postępowania przygotowawczego, jak też w fazie postępowania sądowego. Nie ma możliwości ścigania i osądzenia wszystkich czynów zabronionych, choćby już z tego powodu, że ustawodawca, wprowadzając nowe typy przestępstw, z reguły nie łączy tego z koniecznością zagwarantowania dodatkowych środków finansowych na ściganie tych przestępstw i pociągnięcie do odpowiedzialności karnej ich sprawców. Tymczasem każda „penalizacja” kosztuje i nie chodzi tu tylko o koszt wykonania orzeczonych kar. Trudno natomiast doszukać się w uzasadnieniach projektów ustaw wprowadzających nowy zakres karalności informacji – skądinąd obowiązkowej – jakie są koszty finansowe stosowania w praktyce nowych przepisów karnych.

---

⁸ P. Kardas, *Zarządzanie konfliktem*, Kraków 2019, s. 75 i n.; P. Wiliński, *Zarys teorii konfliktu w prawie karnym*, Warszawa 2020, s. 267 i n.

Książka dotyczy istoty, celu i kształtu prawa karnego materialnego w polskim systemie prawnym. Opracowania w niej zawarte są próbą poszukiwania odpowiednich kierunków zmian legislacyjnych w zakresie zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych.

Wśród zagadnień poruszonych przez autorów są m.in.:

- standardy konstytucyjne odnoszące się do prawa karnego;
- możliwe kierunki zmian prawa karnego z punktu widzenia teorii kryminalizacji;
- problematyka granicy między umyślnością a nieumyślnością;
- regulacja błędu w Kodeksie karnym;
- kontrowersje związane z orzekaniem środka karnego w postaci zakazu zbliżania się.

Autorami poszczególnych rozdziałów są przedstawiciele doktryny prawa karnego o bogatym dorobku naukowym. Wśród nich są zarówno teoretycy prawa karnego, jak i osoby łączące pracę naukową z praktyką wymiaru sprawiedliwości.

Opracowanie jest przeznaczone dla przedstawicieli zawodów prawniczych – adwokatów, radców prawnych, sędziów, prokuratorów. Zainteresuje także osoby odpowiedzialne za proces legislacyjny oraz studentów prawa.

Marek Mozgawa – profesor doktor habilitowany nauk prawnych; kierownik Katedry Prawa Karnego i Kryminologii na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie; autor ponad 200 publikacji z zakresu prawa karnego, kryminologii, prawa wykroczeń i prawa własności przemysłowej.

Piotr Poniatowski – doktor nauk prawnych; adiunkt w Katedrze Prawa Karnego i Kryminologii na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie; autor kilkudziesięciu publikacji naukowych głównie z dziedziny prawa karnego materialnego.

Krzysztof Wala – doktor nauk prawnych; adiunkt w Katedrze Prawa Karnego i Kryminologii na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie; autor opracowań poświęconych zagadnieniom prawa karnego.

9788382863352 W01P01

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-8286-335-2

9 788382 863352

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

